

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
4 martie st. v.
16 martie st. n.

Ese in fiecare duminică.
Redacțiunea :
Strada principala 375 a.

Nr. 9.

ANUL XXVI.
1890.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei

Făt frumos din teiu.

Blanca, află, că din lăgăn
Domnul este al teu mire.
Căci născută ești, copilă,
Din nevrednică iubire.

Mâni in schit la sfânta Ana
Vei găsi la cel din stele
Mângăere vieții tale,
Mântuirea feței mele.

— Nu voi tală, să usuce
Al meu suflet tiner, vesel,
Eu iubesc vânatul, jocul;
Alții lese traiul lumei.

Nu voi părul să mi-l taie,
Ce-mi ajunge la călcâe,
Să orbesc cetind pe carte
In fum vênët de tămăe.

— Șciú mai bine ce-ți prieșce,
Las' de-a lumei ori ce gând,
Mâni in țori de ți plecá-vom
Cătră schitul vechiu și sfânt.“

Ea aude — plânge. — Par' că
Îi veniá să plece 'n lume,
Dusă de pustie gânduri
Și de-un dor fără de nume.

Și plângënd infrână calul,
Calul ei cel alb ca néua,
Li netéză mândra cómă
Și plângënd își pune șeua.

S'aventă pe el și plécă,
Péru 'n vânturi, capu 'n piept;
Nu se uită innainte-i,
Nu priveșce îndērēt.

Pe cărări pierdute 'n vale
Merge 'n codri făr' de capēt,
Când a serei rađe roșii
Asfințind din ceruri scapēt.

Umbra 'n codri ici și colo
Fulgeréză de lumine...
Ea trecea prin frunță 'n frémăt
Și prin murmur de albine.

In mijloc de codru-ajunse
Lângă teiul nalt și vechiu,
Unde-isvorul cel in vrajá
Sună dulce in urechi.

De murmur duios de ape
Ea trezit-'atunci tresare,
Vede-un tiner, ce alături
Pe-un cal negru stă călare :

Cu ochi mari la ea se uită
Plini de vis, duioși, plutind
Flori de teiu in péru-i negru,
Și la șold un corn de-argint.

Și 'ncepù incet să sune
Fărmeecat și dureros —
Înima-i creșcea de dorul
Al străinului frumos.

Péru lui i-atinge péru
Și atunci c'obrazul roș,
Ea aplécă gene lunge
Peste ochii cuvioși.

Èr pe buze-i trece-un zimbet
Inneecat, fărmeccător,
Care gur'abiá-i deschide
Cea uscată de amor.

Când cu totulii răpită
Se 'ndoi spre el din șele,
El incétă din cântare,
Și-i grăi cu graiu de jele.

Și-o cuprinde de călare,
Ea se apără c'o mână,
Inse totuș lui se lasă,
Simte înima că-i plină.

Și pe umérul lui cade
Al ei cap cu fața 'n sus,
Pe când caii pasc alături,
Ea-l priviá cu suflet dus.

Numai murmurul cel dulce
Din isvorul fărmeecat,
Asurđeșce melancolic
Al lor suflet îmbētat.

Lun'atunci din codri ese,
Nóptea tótă stă s'o vedă,
Zugrăvește umbre negre
Pe câmp alb ca de zăpadă.

Și mereu ea le lungește
Și urcând pe cer le mută,
Dar ei trec, se pierd in codri
Cu vieța lor pierdută.

La castel in pörtă calul
Stă a doua și in spume,
Dar frumósa lui stăpână
A remas pierdută 'n lume.

M. Eminescu.

Sóre cu plóie.

— Novelă. —

(Incheiere.)

Bărbatul stătea in mijlocul casei. — Și după ce observă că Marta e la ușe — o deschise.

Marta se apropiă de el, i întinse amândouă mâinile, cu bunetă și cu dragoste, — dar bărbatul nu le primi.

— Martă — țise el cu ton greu și sever — între noi s'au curmat tóte. Nefericită ești tu, nefericit eu; dar vina e numai a ta. Mergi, culcă-te și dormi, și așteptăm să ne măsurăm sórtea păharul care ni-e merit.

— Ah — eu nu pot să dorm, Cetane. Eu n'am somn, eu n'am odihnă decând te șciu pe tine nefericit. N'am vină, Dđeu șcie și vede. Aruncată-s de sórte, fatal și nempăcat, dar vină n'am. Departă cugetele Cetane, fii tu bun ără, și me iubește!

Marta se apropiă de el, și se lăsă pe pământ la picioréle lui.

Bărbatul voi să o scóle, dar ea nu se rēdică.

— Bărbatul meu! in asta posiție sânt demnă de iubit séu de compătimit. Fii bun, iubește-me, și me rēdică; séu decă nu poți: prēpădește-me!

Maiorul amar și indignat privi la ea.

— Femeie, satană — ce ești? Iți bați joc de tot ce eusânt, séu ești neună? Nainte de o oră primești visite și dai intelnire... ah, tóte le șciu... mergi, și te prēpădești tu singură, comediantă nefericită.

Bărbatul se ntórse pa călcăe, își legă sabia, și părăsi casa.

Nefericita femeie se simți lovită de fulger. Un țipet fu tot ce putu face, apoi se respi ca leșinată.

O vorbă oblă, o vorbă dulce, din gură de femeie, cu dragoste și cu lacrimi — póte că 'ntorcea catastrofa, dar o au părăsit puterile când ar fi avut mai multă trebuință de ele.

Aflându-și fapta descoperită, nu-și mai află nici cuvinte, nici motive, — și și-a vēđut perdută și cea mai mică rază de speranță.

***

Marta nu dormise tótă nóptea. Nici ea, nici el. Căutau doue lucruri mari amēndoi. Marta căută pacea și odihna, și el căută mórtea.

Diminēța, pe la un timp, bărbatul eși. — Nici o vorbă; nici cătră ea, nici cătră servitori.

Ea privi după el cu durere, ér el trecu repede pe stradă.

După timp de o oră, maiorul vini îndērēt. Nici o vorbă cătră nimenea; dar pe fața lui se vedea ceva serios, ceva resolut, dar liniștit.

După ce sosi acasă, viniră indată doi oficieri, imbrăcați in serbătóre, și intrară deadreptul la el.

Acolo stătură ca un pătrar de oră, și ără eșiră. Mai târđiu eși și el, și merse in oraș.

Marta le vedea tóte. — Fața acea liniștită la părere, dar seriósă, a bărbatului; umblările acele tainuite... și se nădăi. — Aici se petrec lucruri mari.

Marta nu mai putea nici plänge. Și când pricepū ce se pregătește, — oh, numai acuma se părea că șcie cât e de nefericită.

Il iubiă mai mult decăt ori când, și se află mai vinovată decăt cel ce ucide. Află că isvorul tuturor relelor sânt faptele ei nesocotite, greșelile ei... Și el, cel atât de nobil, el merge la mórte, fără vină; pentru o femeie, care nu a avut darul să trăiescă ințeleptește, și să-l fericescă.

Și sub atâta greutate, și sub atâta durere, nu crepă inima ast maltratată și nenorocósă.

Și cum ședea incotită lângă o mēsuță — ochii-i cădeau pe un părete, unde stătea blândă o icónă sântă, icóna Precestei.

Ea nici că știea unde se uită — dar cum privi așa — i se părū că icóna aceea sântă, plänge. — Póte că prin lacrimile ei vedea lacrimi in ochii acei blândi, dumneđești.

Și — ca tređită dintr'un somn, se sculă; și mergēnd la icónă, ingenunchiă nainte ea, și privi la fața acea blândă.

— O, maică prēcurată — țise plângēnd — câte ai suferit tu in lumea ast pēcătósă! Ajută-mi, trimite-mi mângăere...

Și cum đicea, și cum priviă spre ea — se părea că simțește cum i se stērnește credință, tăríe și o energie.

Și stând așa — odată i veni un gând.

— Iți mulțamesc prēcurată — țise. Dómne la tine e binele și mângăerea.

Și se sculă.

Eră rumēnă la față, cum nu fusese de mult. Avea o idee, și sub impresiunea ei rumenise.

Se depártă numai decăt intr'altă odae, și-și făcu toaleta, — apoi, fără să đică cuiva un cuvēnt, eși afară, și merse.

***

Peste o jumētate de oră o aflăm la un loc, intr'o odae mică, față 'n față cu un ostaș bētrān, căpitan la óste.

Bētrānul căpitan i eră unchiu, și bun amic.

Stăteau in picioré amēndoi.

Ea abiă resulfă de ostenită, țar el privi la ea cu compătímire, ca și când ar đice: sārmană femeie.

Ea incepū.

— Unchiule! Nu e timpul de a ne plänge, nici de a ne compătímí, dar nici de a ascunde. — V'am vēđut ađi la bărbatul meu, — tu șcii partea mea, și eu șciu ce se pregătește. Tu, mie unchiu și bărbatului meu secundant — tu singur mai poți să ajuți.

Căpitanul o prinse de mână.

— Draga mea nepótă, nu te pune in calea sorții, că nu o poți opri. Incede-te in Dumneđeu și așteptă!

— Eu voi opri sórtea. — Sórtea e nedreptă, m'a persecvat mult, fără drept... odată voi invinge eu. La icóna Maicei prēcurate mi-a vinit o idee, Dđeu imi va ajuță in urmă.

Bētrānul zímbi cu durere, țar ea continuă:

— Bărbatul meu voește a duelă. Și cunosc bărbatú, și cunosc natura atacerii, — duelul va merge pe vieță și mórte.

— Și apoi?

— Duel va fi, dar voi duelă eu!

Căpitanul se 'ntorse zîmbind, și privi pe o ferestă. Ca și când ar dice: cine e nefericit e și nebun.

Marta începu a plânge.

— Unchiule, tu me afli nebună, dar nu e așa. Judecă lucrul așa precum e. Tôtă nóptea n'am dormit, — și am cugetat și m'am judecat și n'am aflat scăpare decât în mórte. — Am decis să mor. am decis să me sinucid. Și me voi sinucide, nu me pôte nici scăpá, nici opri nimică 'n lume. Acéstă idee mă mai ține — ajută-mi!

Căpitanul, órecum fără răbdare, se adresà:

— Dar cum se pôte, femeie?

— Se pôte! Mă cum. Ómenii mor ziua și mor nóptea. — Noi vom duelă nóptea, la lună.

— Dar...

— Te rog, — știu ce vrei să dici: că io-s femeia. — Bine, voi fi bărbat. — Voi, secundanții, veți decide locul și timpul. — bunăórá la nópte: dar pentru bărbatul meu va fi timpul cu o órá mai târziu. — El va așteptá ora decisă, ér eu, cu o órá mai curênd voi vini. Voi îmbracă haine bărbătești, și voi, la ora numită veți așteptá. Va vini un bărbat, infășurat în mantă, se vor descărcá pistólele, și tot ênsul se va depártá...

Căpitanul mai zîmbi odată, apoi suspină îngândurit.

— Nu se pôte, Marto. — Ascultă-me dragă; mergi, — și așteptá ce va aduce sórtea. — Fii bravă, soția ostașului, și așteptá sórtea.

— Nu se pôte? Ah, perdut e dară tot.

Marta stătú cu mâna pe frunte, căpitanul priviá la ea.

Marta intrerupse tăcerea.

— Bine unchiule, mai am o rugare. O cruciuliță am pe pept, și 'n cruciuliță o iconă mică, icona lui. Decă voi muri, lăsați-o pe peptul meu, să-l am lângă mine și 'n cea lume. În câteva ore voi sta naintea judecáții vecinice, și cu gândul la acéstă judecată te rog, spune-i că l'am iubit, că-l iubesc, — și decă mai este o viêtă, îl voi iubi și dincolo de mormênt. Spune-i că am fost nefericită, dar sufletul meu e curat.

Astfel díse Marta, și dădú să esă.

Căpitanul pași doi pași, și o opri.

Erá atins și 'nduioșat. O a cunoscut ca copilă mică, o a legănat și-o a adormit pe brațul lui, o iubiá ca pe copila sa. — O vedea nefericită, pôte mai pe urmă, — și o durere nemărginită se părea că-i răpise totă puterea și bărbăția.

Stătú un timp, apoi díse: precum vrei, așa să fie Marto. Nu știu ce fac, dar fac.

Marta se plecá pe peptul lui, și căpitanul o răđimá cu brațul.

Avea multă trebuință de razem.

***

E nópte, o nópte de érnă.

Luna erá sus, dar nori grei de zăpadă acoperiá tot cerul.

Vêntul bătea néua în fața călătorilor, și stradele erau góle ca pustii.

La marginea orașului erá o pădure, și 'ntre arbori o poénă mică.

În poénă stăteau în omênt până 'n genunchi cinci băbăți, infășurați în mante lungi, cu spatele cătră vêt.

Patru ênși vorbiau încet, al cincelea stătea singur.

După câteva minute, la marginea păduricei se zări o sanie, care stătú locului.

Din sanie sări un bărbat, infășurat asemenea.

Doi din cei cinci pășiră naintea lui, doi rema-

seră pe loc, și unul din cei cinci se depártá cățiva pași.

Nou sositul asemenea se trase la o parte.

Cei patru schimbară câteva cuvinte, apoi unul pași la mijloc, numerá cincispredece pași, trase barierele și se retrase.

Cei doi stăteau față 'n față.

Se dădú semnalul.

Nou vinitul — Marta, intinse mâna cu pistolul, — descărcá, — și celalalt căđú jos.

Doi din secundanți pășiră doi pași, dar cel căđut se rădicá pe o mână și strigá:

— Stați, că-s viu!

Și țintind — descărcá pistolul.

Marta căđú jos în néuă, ca lovită de fulger.

Doi dintre secundanți se apropiară de ea, schimbară doue cuvinte, apoi o rădicară pe brațe, și o dușeră la sania ce așteptá în marginea păduricei.

Vêntul suflá și fluera, ca și când ar spune o jalbă tristă și durerósă.

***

Intr'o odae 'ngustă licuriá lumina unei lampe acoperite, ce stătea pe o mësutá.

În odae erá tăcere adâncă, numai o respirare lină se audiá, și din când în când un suspin greu.

Pe pat zăcea Marta, lângă pat ședea bărbatul ei — nefericit.

Din când în când, se redicá, priviá la fața ei, și scrutá, nădejduind și desnădejduind.

Mâna lui Dđeu direge tóte. — Ce n'a putut deslegá slăbiciunoa omenescă — o-a deslegat catastrofa ce a urmat.

După nóptea acea grea, a urmat descureările, delușirile, și — Dđeu a vrut — s'a făcut lumină.

Bărbatul le-a aflat tóte, și soția lui stătea naintea lui ca un martir, care s'a jertfit pentru el. Ér el! el, pécătosul, omul fără cumpêt, bărbatul cu sufletul mic, cu scăderile mari — osândint a ajunge resbunarea sortii așa de cumplit.

Ea i părea un ânger, cu tóte vèrtuțile ângerilor; ér el erá un om cu tóte slăbiciunile și deșertăciunile ómenilor celor mici.

Și după atâta reutate, și după atâta greșelă — óre mai pôte sperá el iertare? Cerul îl pôte iertá, dar ea — nu.

Și decă ea l'ar iertá — cine-i pôte redá dragostea acea naltă a soției? Ea nu, căci o-a perdut. Și a trăi lângă ea, fără dragostea ei — oh, viêtă nu-i viêtă.

Oh, decă ar puté omul să 'ncépá viêtă de nou, de acolo de unde a greșit; să poți șterge câteva țile din viêtă, precum poți spintecá frunzele din carte; séu să poți cumpérá cu bani, cu sânge, cu țile din viêtă, ceea ce ai perdut... dar ce-ai perdut, ai perdut.

Trăești o viêtă lungă, rătăcind și lunecând, — și când dai în cale, veți amugind séra vieții — și ai gătat.

Frământat de astfel de cugete, stătú maiorul lângă patul Martei, vighiând sincer și credincios, trei țile și trei nópti.

A patra țil, în țori de țiuă, respirarea ei erá mai lină și mai odihnită.

Pôte cele din urmă resuflete... și nu se treziá numai pe un minut batăr, să mai védá fața acea blândă, ochii acei frumoși încă odată, să se pună 'n genunchi naintea ei, să-i cêră iertarea încă 'n asta viêtă.

Dar odată — Marta se mișcă. Și étă, deschise ochii și privi la el.

Și pe fața ei, pe fața acea sântă — cea dintei ce se veđú, fu un suris blând și îmbărbătător.

O! când vedu el surisul acela, i se paru ca vede deschidându-se cerul. — Aşa poate să privească păcătosul cea dintâia rază a veciniceii vieți.

Marta i întinse mâna, și el o acoperi cu lacrimi și cu sărutări.

Dumnezeu cel bun a vădit bucuria lor, și ei au vădit pe Dzeu — mare și milostiv . . .

Și au trecut zile, — cu grigi, dar cu speranță, — și Marta a devenit sănătoasă.

Și curățiți prin focul suferinții, au continuat viața fericită.

V. R. Buticescu.

Călugării la mesă.

Trei călugări drumăreți
La un han popas făcură.
Buni de chef și vorbăreți,
De mâncat cerură
Ceva bun, ceva gustos
Și gătit cu sos.

Di de post fiind, o vineri,
Și călugării nu tineri,
Cărciumarul, om cu haz,
Alergă la iaz,
Prinse-un crap și-o știucă mare
Pentru demăncare,

La un cias și jumătate,
Flămânziți, cei trei se pun
Pe mâncate :

Ciorba-i grasă, crapu-i bum
— Eu sunt alfa, începutul,
Unul dintre ei grăește,
Și în cap e priceputul,
Mie capu-mi trebuiește.
Capul caprului rătăcă
Și pe taler și-l aşedă.

Cel d'al doilea pe loc
Ia al capului mijloc
Și grăește :
— În mijlocul lumii crește
Și 'nflorește-al Celui sfânt
Luminat și nalt cuvânt.
Sunt la mijloc, se cuvine,
Domnul sfânt cu mine fie,
Să iau mijlocul; de-aceea
Il scosei pe farfurie.

— Dulce frate 'ntru Christos,
Pré frumos,
Cel dintei grăește eraș.
Cine este începutul,
Trebuie, iubiți tovarăși,
Să cunoască și sfârșitul.
Cine este cap, să știe
Și când la timp să fie.
Și pe farfuria lui
Scote când crapului.

Cel din urmă rămânând
Fără bucătică,
Ia castronul plin cu zamă,
În picioare se ridică
Și grăește 'n bună samă :
— „Eră Dumneșeu vădând
Relele în om crescând

Și vădând că lumea totă
Numa 'n strîmbătăți innotă,
S'a grăbit
Și cu foc și pară 'ndată
I-a lovit, i-a opărit . . .
Și aruncă peste ei
Giorba grasă cu ardei!

Radulescu-Niger.

De originea și anticitatea numelor geografice și istorice.

IV.

Wilhelm Obermüller în prefațiunea opului mare al său : Deutsch-Keltisches, geschichtlich-geographisches Wörterbuch, dice : »Numele de munți și de riuri, precum de țeri, de ținuturi și de sate, asemenea și numele celor mai multe popore din timpurile mai vechi și mai noue, până acum mai peste tot ne-au rămas neexplicate după înțelesul lor. Limba germană, despre înțelesurile numelor, nu ne dă nici o deslușire indetultitoare, așa de puțin și cea slavă; în asemenea mod stă lucrul și cu numele vechi române și greci, ba și cu numele ale poporelor orientale. Și totuș acele multe mii de nume trebuie să aibă înțeles, căci nu sörtea le-a aruncat pe pământ.

După multă ostenelă în fine a succes de a afla cheia desvélirii enigmei în limbele vechi celtice și în dialectele lor. Autorul a încercat de a culege tóte, ce premergătorii lui pe acest teren au adus la lumină în Germania, Anglia și Franția pentru țările lor; dar autorul — și acesta e meritul esențial al seu — a întins scrutarile sale asupra Europei întregi și până departe în lăintrul Asiei. Prin acesta a ajuns la rezultate, ce istoria vechiă a poporelor o pun pe baze mai tari, decât a fost cu puțință după isvórele de până acuma grecești și romane.

Prin cunoșcerea formelor de cuvinte și apelative vechi celtice, istoria lumii se împinge îndărăt, cel puțin cu o mie de ani! E de minune, că rezultatele de scrutarea limbei celtice armoniează deplin cu aceea, ce ne-au arătat săpările în locuințele vechi ale populațiunii antice din Europa; dar scrutarea ne dă cunoștințe și mai lătite asupra colonisărilor prime, deórece tóte numele vechi de locuință însemnă începutul antic al locurilor de locuință, modul și ființa ei.

Numele ținuturilor, după înțelesul lor corespund însușirii pregiurului, precum — de regulă — e și până azi; érá numele poporelor arată la originea lor, la locurile de locuință, ba și la deprinderea lor și habilitatea lor în război. Mai tóte aceste numiri purced dela Celți. Ei au fost primul popor de cultură și au dat numele poporelor vechi emigrătore, cari au năvălit asupra lor, și dela Celți au trecut numirile aceste la Greci și la Romani, dela cari apoi în parte le-am primit și noi, dar pe un drum de incungiuș, — prin clasicii vechi.

Autorul (Obermüller) afară de isvórele grecești și romane a studiat și cele orientale și anume cele chinezești, cari despre inmigrațiunile rasei au păr blond și ochi véneți (Celții Gallii) cătră apus, ne spun lucruri pré însemnate și prin acele întăresc până la vedere, rezultatele scrutarilor celtice.

Numele vechi de persóne, cari se aud și azi în gura lumii, mai peste tot purced din celtica, și sânt însemnarea relațiunii de servițiu, de vasalitate, de atare măestrie etc., ele dau deslușire despre pozițiu-

nea agriculturilor învinși cătră cuceritori, — a celților cătră Germani, Slavi, Hunni.

Numele de munți, de riuri și de sate în Palestina, nu sînt evreice, de și evreii cu trei mii de ani mai înainte au luat țera în posesiune, — și totuș acele așa de simplu se esplică din limba celtică, ca și numele gallice dela Rhin și cele din Irlandia.

Tôte limbele indo-celtice arată un isvor comun antic, ce s'a numit »aric«, dar' fireșce, că fără de a lămuri prin acesta mult în materiă, — căci în fine, tôte limbele rasei albe, sémănă în unele sonuri antice.

Formele de cuvinte antico-celtice, deosebi antico-gălice, cari destul de curate s'au susținut încă la Irlandezi și la Scoți, și formele de cuvinte vechi cimbrice, cari s'au susținut în Wales (în Anglia) și în Bretagne (în Franția), de cătră poporele mai noue au fost strămutate după limba și modul de vorbire a lor, anume la capăt de regulă mai asprite sêu șuerate. Vocalele și la Celți s'au schimbat în alte vocale.

Un rezultat mai îndepărtat e următorul. Originea și amestecarea poporelor de ađi, destul de apriat se arată în mai multul sêu mai puținul material de sonurile sêu formele de cuvinte, cari s'au conservat în limba poporului, a-nume clasei de jos, ce a purces dela poporul subjugat. Sute de cuvinte celtice în tótă ăia le avem în us, fără de a și șci.

Primele numiri ale munților, dealurilor, pădurilor, riurilor, țărilor, ținuturilor și satelor au purces dela primii locuitori ai unei țeri, și numirile vechi s'au păstrat, susținut, de și populațiunile țerei s'au schimbat nencetat. Acești primi locuitori — abătându-ne dela Baschi și Finni — au fost din trunchiul celtic, sêu din acea rasă, ce ađi sîntem siliți de a o numi, celtică, pentru că monumintele de limbă, ce au ramas dela celți, stau mai aprópe de ideomele ce le vorbesc și ađi Irii și Walesii, descendenții Celților.

Aceluia, carele tôte formele de cuvinte ce sînt în us în Germania, le declară de germane (nemțesci) și respective decă nu le pricepe le declară de antico-germane; precum aceluia, carele tôte formele de

cuvinte, aflate în țerile slavice, le declară, că sînt antico-slave, — îi ăicem, că se va arătă, cumcă e în rătăcire; o rătăcire, ce acum se dovedeșce și prin aceea, că din numirile vechi prin ajutorul limbei germane și slave se pot esplică atăt de puține, cât mai nimica, dar' și acele puține numai într'un mod nendestulitor sêu ridicul.

În starea socială de ađi, când la noi nu numai tótă persóna, ci și fiecare loc, fiecare pėriu și deal are numele seu propriu, e greu de a ne recuetă între așa relațiuni, când astfel de nume proprii nici n'au esistat, — adecă a ne recuetă în timpuri, când tot numele a fost un nume »apellativum« ce a însemnat esenția obiectului sêu a persónai, cu care să fie numite.

Altcum, acesta a fost unica posibilitate de a formă astfel de nume, căci atunci nu a esistat nici o autoritate, care prin cuvėntul puterii sale să fie putut octoă, unui munte sêu unui deal acest sêu acel nume; decă totuș s'a încercat — precum pe timpul împărăției romane, când multe locuri au căpėtat numele: Augusta, Iulia, Colonia etc. se vede, că aceste, cu puține escepțiuni — nu au avut nici o statornicie, deórece au lipsit școlele și tiparul, pentru ca tinerimii să-i intrupescă aceste numiri noue. Pentru acesta toți și până ađi au ramas la numirile vechi, ce au fost în us la popor, dar' numai cu acea diferință esențială, că numele apellative vechi în gura poporelor, — cari

ALFONSO XIII, REGELE SPANIEI.

au venit mai tărđiu în țeră și nu le-a mai cunoscut înțelesul, — au devenit de nume proprii.

Pentru esplicarea bună a unei forme vechi, sînt necesare doue lucruri: a) esplicarea trebuie să corespundă esenției obiectului, ce a fost însemnat cu acea formă, ce a avut-o obiectul, adecă locul, muntele, sêu poporul în acel timp, când i s'a dat numele; b) esplicarea trebuie, ca și limbistice să fie drėptă adecă adevărată. În privința primă — fiecarele, și decă nu șcie nici o literă din celtica — pôte să judece că óre atare esplicare e de a se primi? căci decă esplicarea nu corespunde însușirilor obiectului, e falsă, să și fie limbistice cât de bine bazată; dar' că forma vechie celtică, óre e bine aplicată, pen-

tru de a judecă, se poftescă studiul limbei celtice, și acesta lipsește mai în toate părțile.

Limba indică (sanskrita) s'a tras în teritoriul acestui studiu și acesta peste tot e un câștig, căci prin străbateră în limba Hindostanului, știința a propășit . . . dar indica nu e din destulă; Celții au fost aci (în Germania) ei sânt și ađi aci, fără ca să vorbescă încă celtice: căci la noi în decursul evului mediu în locul limbei vechi populare a pășit limba germană (nemțescă) ca limba trunchiului domnitor, precum în țările acum romanisate a pășit limba latină . . .

Aserțiunea, cumcă în Germania până în evul mediu, o parte de populațiuni au vorbit limba celtică, se poate dovedi prin un șir de fapte, din cari noi (Obermüller) unele, din cele mai convingătoare le vom și aduce aci pe scurt . . .

Limba celtică séu dialectele deosebite ale ei ađi se impart în două grupe, ce esențialmente sânt diferite unele de altele: în dialectul gălic și cimbric. Gălice se vorbește și ađi în Irlanda și în Scoția, érá cimbrice în Wales și în Bretagne; ambele grupe au ceva comun, dar' în multe materii fiecare are diversitățile sale. Multe forme de cuvinte se află numai la Iri (în Irlanda), altele numai la cimbri, érá altele la ambii; acuș de tot identice, acuș ceva strămutate, fie în scriere, fie în pronunțiere séu în fine, și în înțelesul cuvântului.

Deorece gălii peste tot au fost mai mult blondi (béli), érá cimbrii mai mult cu păr negru, o diferență — ce după scrietorii vechi a sustat și pe timpul Romanilor, — se poate deduce, că au fost 2 rase de origine deosebite, și pentru acesta locuințele antice ale lor trebuie să se caute în două locuri despărțite unul de altul. — Locuințele antice ale Gărilor trebuie să se caute în sudul Caucasului, aci unde se presupune țera indogermanilor; érá locuințele antice ale Cimbrilor mai spre nord, în apropierea popoarelor hunice și finnice, cu cari în timpul antic au putut să se mestice, precum gălii la améđi, cu Aetiopii (Arabii). Ambele trunchiuri au înmigrat în Europa în deosebite timpuri; aci au putut fi Gălii, aci Cimbrii, cei primi locuitori, dar' cei din urmă apar de a fi avut preponderanță și până la formarea imperiului roman, și apoi la venirea Germanilor, Slavilor și Hunilor au putut să-și conserve locuințele lor.

Dr. At. M. Marienescu.

Fata de general.

— Baladă. —

Colo sus la resărit,
Celuit-a celuit,
Fecior negru de zlatar,
O fată de general:
— Haida mândră după mine,
Că-i trăi tu fôrte bine;
Ce căși are tata teu,
Așă are tata meu,
Colo jos pe șesurile,
Acolos-s căsile mele!
Ei de mână s'au luat,
Șesu-'n jos l'au alergat;
Când eră pe șesurile,
Vedea niște fumurele:
>Acolos-s căsile mele!
Cum acolo au ajuns,
Grea durere o-a pētruns,

Stă în loc și a strigat:
„Vai Dómne ce am lucrat!
Din căși mândre văruite,
Întru 'n corturi tot cernite!“

Dar feciorul o-a luat
Și cu ea 'n cort a intrat,
Ea la mėsă-a alergat
Și așă i-a cuvântat:
— Décă tu m'ai celuit,
De părinți m'ai despărțit,
Casele mi-am părăsit,
Ađă-mi pâne și cuțit,
Să mai trecă de urit!“

Sócra-sa a auđit
Și din gură i-a vorbit:
— Tu mândruță frumoșea,
Nora norulița mea,
Décă tu te-ai îndrăgit
Și la noi dec' ai venit,
Eu de lucru îți voi da
Acele și coșarca
Și d'aréndul ulița,
Coșarca și acele
Și d'aréndul casele!“

Nora reu s'a supērat
Și prin cort a măturat,
Tot gunoiul adunat,
Afară l'a aruncat;
Când afară l'a țipat,
Éca Dumneđu a dat
Trei puiuți de rōndunea,
Ce de cort s'apropiá
Și spre dēnșii ea priviá,
Tot priviá și le vorbiá;
— Trei puiuți de rōndunea,
N'ați vēđut pe maica mea?«
— Ba vēđurám greu plāngēnd,
Pāne albă frāmēntānd;
Nici apă nu punea,
Ci în lacrimi o muia
Și-o cocea în suspinele
Și-o māncá cu dor și gele!“
— Trei puiuți de rōndunea,
De tata ce-ați auđit?«
— Noi pe dēnsul l'am vēđut,
La o șatră țigānescă,
Caii să și-i potcovescă,
Să pună potcōve late
Și pe tine să te caute!“
— Trei puiuți de rōndunea,
Spuneți voi taichii așá:
Nu pună potcōve late,
Și pe mine nu me caute;
Și puiuți de rōndunea,
Spuneți voi maichii așá:
Pāne albă nu frāmēnte,
După mine nu se cānte,
Și hainele din fetie,
Nici le vēndă nici le țfie,
Ci le 'ncarce pe trei cará,
Și le scótă 'ntre hotară,
Și le dee foc și pară,
Décă nu le-am fost domnul,
Să le vēđ barem fumul,
Décă nu le-am fost dómna,
Să le vēđ eu barem para,
Și să vēđă lumea tótă,
Cātă-i mintea la o fată
Și să șcie și părinți,
Să-și invețe și copiii;
C'am avut și eu un tată,
Cunoscut de lumea tótă,

Nu știu, nu m'a învățat,
Séu eu nu l'am ascultat,
Că Dómnre reu am umblat."

Culésă de :

Ioan Rașa.
corist și econom in Jebel.

La împărțirea darurilor.

— Anecdota din popor. —

In vremile vechi când Dumneșeu umblă pe pământ, atunci Dșeu fericiă pe cei buni, ér pe cei rei îi pedepșiă amar. Și cum umblă prin lume prin țără, peste mări și peste țeri, ajunse și in țera noastră. Chemă la sine tóte némurile spuindu-le, că mâne diminéță le va împărți și lor daruri după dorință; deci să vină fiecare și să cêră ori ce bunătate voeșce.

Dintre toți mai viclén, mai cu grige fu jidovul, peste care au trecut multe, om pățit și iscusit, născut spre speculație și sîrețenie. El se duse încă de cu séră și s'a culcat la ușa lui Dumneșeu, ca in tótă vremea să fie gata, să fie cel dintei la deschiderea ușii și totodată cel dintei primit la Dumneșeu. Așá când Archangelul Rafail deschise ușa, jidovul intră la Dumneșeu și după ce-ș făcú inchinăciunile cuvenite, l'a întrebat Dumneșeu :

— Așá dară jidove, ce poștești tu ?

— Bani, Dómnre !

— Bani să ai, jidove !

Mulțami apoi, se inchină și plecà.

Indată după eșirea jidovului, ca un om punctual acurat in împlinirea datorințelor, se înfățișă naintea lui Dumneșeu la timp potrivit, după rânduélă, némțul.

Acesta asemenea, inchinându-se, fu întrebat :

— Ce vrei, némțule ?

— Bani, Dómnre !

— Bani i-a luat jidovul.

— Frumos, Dómnre !

— Frumos să fii, némțule !

După o vreme cam bunșoră veni unгурul, carele abia după ce ș-a șters bine pintenii și s'a uns, sucit și ascuțit bine mustățele, intră și Dumneșeu îl întreabă :

— Apoi tu unгурe ce dorești ?

— Bani, Dómnre !

— Bani-s a jidovului.

— Frumos, Dómnre !

— Frumos e a némțului.

— Măreț, Dómnre !

— Măreț să fii dar unгурe !

Veni apoi românul, carele intrând îl întreabă Dumneșeu :

— Ce poștești tu, române ?

— Bani, Dómnre !

— Bani-s a jidovului.

— Frumos, Dómnre !

— Frumos e a némțului.

— Măreț, Dómnre !

— Măreț e a unгурului.

— Mila mea Dómnre, să iau eu ce au rēmas celorlalți, eu moșténul și pământénul.

— Moștén și pământén să remani române !

Curénd, după ce eși românul, intră sêrbul.

— Ce vrei sêrbule ?

— Bani, Dómnre !

— Bani i-a luat jidovul.

— Frumos, Dómnre !

— Frumos a luat némțul.

— Măreț, Dómnre !

— Măreț e a unгурului.

— Moștenire, Dómnre !

— A luat-o românul.

— Reu destul, Dómnre !

— Apoi reu să fii, sêrbule !

Și mai pe urmă de toți intră țiganul, pe care Dumneșeu îl întreabă și-i dișe :

— Ce vrei, mēi țigane ?

— Bani, Dómnre !

— Bani-s a jidovului.

— Frumos, Dómnre !

— Frumos e a némțului.

— Măreț, Dómnre !

— Măreția a luat-o unгурul.

— Moștenire, Dómnre !

— Moștenirea a luat-o românul.

— Imi pare reu, Dómnre !

— Și mie, dar reința a luat-o sêrbul.

— Ei ! negru și sârac de mine, mie dară nu-mi mai rēmasse nimic.

— Apoi, negru și sârac să fii, țigane !

Tóte aceste, se dișe că s'au întēplat, când Dumneșeu fu pe pământ, ne cercetă și ne milui împărțind jidovului bani, némțului frumusețe, unгурului măreție, românului stăpânirea și moștenirea pământului, care cu drag le alese, șciind că aceste nime pe lume nu-i le póte luá, sêrbului reința și țiganului sâracie. Și care daruri fiecare și le păstră până in ziua de ađi și póte pân' o fi lumea și pământu.

Aurel Iana.

Regele cel mai tiner.

— Alfonso XIII, regele Spaniei. —

In luna trecută tótă lumea așteptă cu neastēpēr, că ce se va 'ntēplá 'n Spania. Micul rege, Alfonso XIII, zăcea greu bolnav și dimpreună cu el trăgea pe mórte și regatul in Spania. Inse micul rege s'a vindecat și regatul spaniol a trecut éráș la ordinea țilei.

Alfonso XIII s'a născut la 7 maiu 1886, la jumătate de an după mórtea grabnică a părintelui seu, regele Alfonso XII. Așá dară, micul rege al cărui portret îl publicăm in nr. acesta, in luna lui maiu va fi numai de 4 ani. Până când este minoren, mamă-sa vėduva regină Maria Cristina guvernéză ca regentă.

Poesii populare.

— De pe Secaș in Ardeal. —

Așá diș fetele 'n hori :

De-ați muri voi mēi feciori,

Că de ce nu vė 'nsurați ?

Și pe noi să ne luați,

C'am încărunțit pe frunte,

Ca ciupérca de pe munte.

Vai de mine reu-nyi-i

Și lécu departe nyi-i,

Oblu 'n fundu grădinii,

Sub o tufă de mărar,

La hadiu după șerpar.

Când dau Dómnre de vre-un bine,

Toți prietinii mi-s¹ cu mine ;

Érá decă scađ la reu,

Nu vėd om in giurul nyeu,

Făr numa pe Dumneșeu.

Vasiliu L. Suciú.

¹ Tare rar se întrebuințéză forma asta din Bănat.

Ion Creangă.

(Câteva amintiri.)

Mult drag fu el tuturor celor ce l-au cunoscut ca om de omenie, — și mult prețios a fost pentru literatura românească, Creangă povestitorul popular, — ce a trezit un simț aproape nou în gustul de citire al puținilor ce ați la noi se încumet a lua în mână o carte sau o revistă, ca să-și hrănescă înțelegerea cu ceva mai puțin unsuros decât beefstecurile de pe la Binder ori Hugues, ori mai puțin aromatic ca Chamberlinurile și Vêduvile Cliquot!

Și nu mult îi trebuia oricărui, ce avea privilegiul să-i facă cunoștința, ca să vedă că prietenia și duhul cel blând și pururea voios al lui Creangă, era de o măsură cu totul deosebită de ale altor muritori.

Nu-i voi face eu nici biografia și nici critica în bine sau în rău a scrisorilor, discursurilor și faptelor lui; — ca unul ce l-am cunoscut și fost mai adesea ori în apropiere și în vorbă cu dânsul; țin să scriu numai câteva trăsături de condei din fugă, despre caracterul său ca învățător în școală, ca prieten în societate, ca înfățișare vrednică de ținut minte, și de urmat, — de se poate, — în ținta-i de propășire și de lucrare pentru binele obștească.

***

La 1865 me dăduse părinții în clasa I-a, secția I, a școlii dela Treisfetitele, din orașul meu, Iași; în secția I, (pregătitoare la citire) era profesor un domn Virgolici; dar nu stătu aici decât 10 zile, — și fui trecut în secția a II-a, — căci dl Virgolici — găsise că înțemasem destul pentru secția sa.

În secția a II-a, chiar în anul acesta venise un nou profesor, *Diaconul Creangă!* — Acesta era un tânăr zdravăn, balan, cu obraji rumeni și ochii schintețori, era hainele preoțești, cele de șieac cafenii, ce le purta, îl arăta nalt și chipș cât un zdrahon!

Și eu, și toți din clasă, copiii ca și câțiva mai bătrâni, — căci pe atunci se vedeau și oameni cu barbă și mustați învârtind Abecedarul prin școlile publice, — ne uitam cu mare respect și plecare la *domnul Creangă*, — lucru ce vedusem că nu se preobiceștea în secția domnului Virgolici.

Creangă știa în câteva zile să se facă și iubit și temut de toți școlarii săi; căci avea chipul său deosebit de a se purta cu ei: când ca un părinte blând, șagalic, alintător, — când ca un dascăl serios, amenințător, ce la fiecare clipă de neastimpă a cuiva făgăduia o falangă grecă, cum n'am mai vădit și nici voi mai vedé!...

Nu-i vorba, nici odată el nu ne-a făcut să vedem falanga cu care adesea ne-a amenințat, — dar în schimb, ori de câteori era scos din țînă, multe linii mai rupea de palmile unora din școlarii obraznici sau neînvețători și multe grăunțe mai aducea el însuși în buzunarul antereului, de acasă dela el, ca să pue în genunchi pe ele, pe aceiași neascultători sau leneși.

Cu cei buni, el era mai bun, mai drag decât un adevărat tată; le dădea și sfaturi, și lucruri bune de mâncat, și medalii frumoase de animat la piept; dela el gustai întâi nuci de cocos, — asupra cărora a ținut în clasă — înainte de a jertfi două bucăți mari și ochioase, o cuvântare foarte folositoare, atât despre cum cresc și la ce sunt bune, cât și despre țările unde ele cresc.

Dela dânsul am prins înse pentru întâia dată

frica de rău, — în urma unei întâmplări ce v'o istorisească acum:

Eră cu noi în clasă, un băetan cam de vr'o dește ani; numele lui nu mi-l mai aduc aminte; dar era un ștregar de stîrniă colbu pân' în cer... Ș-apoi se jucă mai mult cu băeții din clasele celelalte, mai ales cu cei dintr'a III-a și a IV-a. — Intr'o zi, veni un școlar dintr'a IV-a, la *domnul Creangă*, să se jălue că ștregarul nostru i-a luat, în joc, vr'o 20 de peniți, trei condeie, 1 plumb, un cuțitaș, și nu mai știu ce.

— Dar cum v'ați jucat de ai prăpădit așa de multe lucruri? — întrebă profesorul.

— Ecă cum, — eu am infipt penițele și condeele și cuțitașul și celelalte cu vârful în pământ, și el bătea cu o pîtră, dela 3 pași, — și pe care le culcă la pământ, le luă.

— Dar el nu a infipt nimica în pământ alături cu tine?

— Nu.

— Da tu ai bătut în țintă în lucrurile tale?

— Ba nu, — că mi-o spus că numai el trebuie să bată la țintă.

Dacă vedu așa lucru, dl Creangă, se apucă să cotrobăească prin buzunare pe băetul cu vină, și într'adevăr găsi la dânsul toate câte dădea păgubașul că i s'a luat. — Numără în totul vr'o cincideci de bucăți. Luă toate aceste bucăți și le înșiră pe o bancă lungă; apoi hotărî, ca ștregarul ce pungășise pe băiatul din clasa a IV-a de atâte lucruri, să facă câte o metanie, cu trei cruci, cu fața înspre răsărit, și decâte ori se va rădica de jos, să pue mâna numai pe câte un lucru din cele luate, și să-l inapoesească păgubașului.

Băetul fu silit să facă ce i s'a hotărît, și astfel de cincideci de ori a ingenunchiat, făcând o sută cincideci de cruci, până ce a fost în stare să-și isprăvescă greșela sa.

Sute de istorioare ca acesta se petrecură în cursul anului; *Domnul* (cu acest singur cuvânt Creangă pretinse să-l numim cu toții), șcicia pe toate să le impace într'un chip foarte priceput, — și prin al doilea semestru, clasa acesta era o adunătură de băeți de zahar; toți eram mai smeriți decât sfinții în timpul clasului; eșiam, după sfârșire, doi câte doi, în pas măsurat, soldătesc, — și numai hătdeparte rupeam rîndurile în liniștea cea mai patriarhală.

De și pe vremea aceea, nici că se pomenia de sistemul lui Fröbel, (de-abiă se scosese din întrebuintare slovele cirilice, — a căror urme se vedeau încă pe niște tabele din clasă), Creangă adusesse o sumă de tablouri ce înfățișau animale, plante, mașini, și alte lucruri din lume, — și după ele, chemându-ne pe fiecare lângă dânsul, ne explica care cum se chemă, ce trebă face, la ce e bun, și alte multe; astfel că eu unul, — nici sfârșisem bine clasul, și într'o zi luându-mă tata, pentru întâia dată în viața mea, la o menagerie cu fel-de-fel de animale străine, — decum intrai pe ușă, me apuca să esplic tatei, ce este, cum se chemă și ce trebă face fiecare din fiarele ce erau ținute în cușce.

Mult se miră tatăl meu de mine, — căci el, de și bătrân, nu le șcicia așa de bine pe toate, după cum i le spuneam eu; și când i-am răspuns, că le-am învățat după *portreturile ce le are dl Creangă*, par că nu-i venia să me credă.

***

Părinții mei fiind nevoiți să se strămute cătăva vreme la țară, me dădură în gazdă la însuș profesorul Creangă; și am locuit la el mai un an încheiat, adecă ș-o parte din timpul eșit, urmași în clasa a II-a. Costică, fiul lui Creangă, (atâți căpitan la geniu), era

de-o vîrstă cu mine, și odată cu mine începuse a învăța carte; eram prieteni *la catarama*.

Amîndoi invățam în larga ogradă a mănăstirei Golia, (unde-și avea locuința Creangă — ca diacon la acea biserică), amîndoi ne fugărim prin țintirim, ne acățam pe gardul de pe care se putea privi la spitalul de nebuni ce se află tot acolo; mergeam și veniam dela școlă tot împreună. Dar când ne întreceam cu joca, séu întărđiam cu venirea acasă. o adevărată furtună ne așteptă: *Domnul*, (tot așa-i dicea și fiul séu) ne luă la muștrări, — și, de și eu străin, inse totdeuna eram mai cruțat decăt Costică; Costică ducea tot greul nehibzuitelor năstre fapte; pe el îl punea în genunchi, pe el îl opriă dela măsă, pe el îl trimitea să stea doue trei ciasuri afară, pe când toți ceialalți stăteau în casă, — da pe mine nu; — eu inse me simțiam totuș, — cred, — cu mult mai umilit că sînt cruțat, decăt decăt mi-ar fi dat cine șcie ce pedepsă grozavă.

Mama lui Costică, soția lui Creangă, eră o femeie tineră, gingașă, frumoșă și cu un caracter din cele mai dulci; cu glasu-i blând ea căută totdeuna să înlătore furtunile ce se stîrniau deasupra capului nostru, cum și în alte întemplări de supărare a lui Creangă.

Se 'ntemplă odată, că voind să aprindă o lampă, acésta se returnă, luă foc, și cuprinse în flacărele-i pe biéta femeie; Creangă sări de pe scaunul pe care se află, își lăpêdă într'o clipă antereul, și-l asvêrli peste soția lui, culcând-o la pămînt; — noi copiii, începurăm a țipă stînd incremeniți pe loc; după cătăva vinzolelă, — fără ajutorul nimêruî altuia, flăcările se stinseră — dar sêrmana noșe vaită în durerile cele mai cumplite; — i se arsesse pe jumătate rochia, i se fripseze mînilor, piciorile și chiar o parte din obraz.

Durerea lui Creangă pentru acésta tristă întemplare fu fôrte mare, — și multă vreme s'a necășit și el și sêrmana lui soție pînă s'a putut tîmădui de arsurile cele căpătate.

***

Au trecut ani; am trecut prin școli; și m'am întêlnit în societate ca om, — eu, copilul de odinioară, — alături cu Ión Creangă, tot institutor, dar ne mai făcînd el parte din tagma preoțescă, — adecă în loc de diacon, fiind om civil, cu pêrul și barba tunsă, cu strae nemțești, și tot cu fața lui senină și prietenescă de mai înainte, — și tot în gură cu povețele séu șăgile cele mai pline de duh.

Șcieu atăta, că, pe când eram încă în gimnasiu, Creangă scriea articole politice în »Noul Curier Român«, și alte foi ale timpului, vorbiă prin adunări electorale, și am auzit că pentru așa *crimă*, a fost despotit de Prê Sfinția Sa mitropolitul Calinic.

Ba chiar literatura »Convorbirilor« resună de căteva versuri satirice ale dlui Iacob Negruzzi, la adresa diaconului Creangă, — cel ce se amestecă în vorbele boerilor ce candidau la deputație, — și astădi încă se pôte ceti »Electoralele« dîsului autor-director al revistei iéșene (pe atunci), în care »Popa Smêntănă« (poreclă ce i se dăduse lui Creangă), jucă un rol important.

De și luat în zeflemé de »Convorbirile Literare«, — nu trecu mult, și Creangă deveni unul din colaboratorii cei mai prețioși ai acestei foi. — O serie de ani în șir el a publicat acolea niște adevărate mîrgăritare scóse din duhul și inima poporului românesc, — și date spre cetirea tuturor, în limba cea mai originală, cea mai drăgălașă din câte s'a vorbit vr'odată de noi români.

Cine n'a cetit: Povestea lui Harap alb, Sócra cu trei nurori, Dănilă Prepeleac, Ioan Turbinca, Ca-

pra cu trei ieđi, Moș Nichifor coțcarul, Ión Roată, Punguța cu doi bani, Popa Duhu, Cinci pâni, Povestea unui om leneș, și altele, — și mai ales cele trei părți din »Amintirile« sale din copilarie, — nu-ș pôte da pe deplin socotêlă de farmecul ce păstréază în sine limba năstră, și de măestria cu care Creangă a șciut a-i scóte în vedă acel farmec.

Nu-i vorbă, țineam minte încă din clasul séu, povestea Caprei cu trei ieđi, de pildă, — și dese ori îmi reveniau în minte drăgălașele versuri:

Trei ieđi cucueți,
Ușa mamei descueți,
Că mama v'aduce: brîndă 'n buze,
Lapte
Mălăeș
In călcăeș,
Drob de sare
In spinare!

Dar cetirea aceleiași bucăți în »Convorbiri« (de și în multe părți schimbată de cum ne-o spunea în școlă, — chiar și versurile ce le citai), îmi făcu o nouă plăcere nemărginită, — și dela apariția acelei povești, pînă când scriu aceste rënduri, pôte de 5 séu 6 ori am recitat-o încă, cu nesăț.

Apoi? cine a cetit pe »Moș Nichifor coțcarul«, și nu-și reaminteșce fără vrute, de pildă, cele trei versuri, cu totul originale,

Alba 'nainte, alba la rôte,
Oiștea gólă pe de o parte, —
Hii! opt-un cal, că nu-s departe Galații, hii!

Mai tóte poveștile séu narațiunile sale sînt presărate cu o sumă de versurile ca de-al de aceste, séu cu fraze de o făptură neobicinuită prin gura tîrgoveților, de mulți neauđită, — și nențelésă.

Căt e de dulce adevărata limbă romănescă, — cum o grăesc țeranii dela munți mai ales, — nu-ș pôte da sêmă decăt acel ce iubeșce într'adevêr și se pasionéză pentru literaturile populare, afundându-se în înțelegerea și judecata cea vecinic cumpêtată, restrînsă, dar vecinic curată, dréptă, poetică, nesiluită a țeranului român. Și rare sînt mințile, »lustruite« la strugul universităților și al altor școle înalte, cari să póta și pêtrunde și reproduce acel duh, naiv și înțelegt în acelaș timp; trebuesc niște minți croite anume pentru acésta, — ceea ce rare ori se găseșce cu indestulare.

Creangă, a fost destul de lustruit, dealtmîntrelea, prin învățăturile dela tîrg; totuș, el a păstrat cu o sfințenie de necređut caracterul, naivitatea, înțelepciunea și icóna mijlocului în care a deschis ochii, — și căteva rënduri de ale lui sînt de ajuns să ve dee o idee de cum gîndiă și cum scriea el.

Intêia lui »Amintire« se incepe așa:

»Stau căte odată și-mi aduc aminte ce vremi și ce ómeni mai erau în părțile năstre, pe când începusem și eu dragă-liță-Dómne a me rădică băetaș la casa părinților mei, în satul Humuleștii, din tîrg drept peste apa Neamțului; sat mare și vesel, împărțit în trei părți, care se țin tot de una: Vatra satului, Delenii și Bejenii. Ș-apoi Humuleștii și pe vremea aceea nu erau numai așa un sat de ómeni fără căpêtaiu, ci sat vechiu, rezășesc, intemeiat în tótă puterea cuvêntului; cu gospodari tot unul și unul; cu flăcăi voinici și fete mândre, care pe lîngă horă șcieau a invêrti și suveica, de vuiă satul de vatale în tóte părțile; cu biserică frumoșă și niște preoți și dascalii ca aceia, de făceau mare cinste satului. Și părintele Ión de sub deal, Dómne, ce om vrednic și cu bunătate mai eră! — Prin indemnul séu ce mai de pomi s'au pus în țintirim, care eră ingrădit cu ză-

plaz de bărne streșinit cu șindilă, și ce chilie durată s'a făcut la porța bisericeii pentru școlă; și-apoi să fi văduț pe neobositul părinte cum umblă prin sat din casă în casă, împreună cu bădița Vasile a Iliței, dascălul bisericeii, un holtei zdravăn, frumos și voinic, și sfătuiă pe ômeni să-și dea copiii la învățatură.

„Și unde nu s'au adunat o mulțime de băieți și fete la școlă . . . .“

Și pe această strună, — mai bine ășis în această dulce armonie urmază fără intrerupere, — și inflăcăreză pe cetitor cu farmecul stilului seu, agidoma ca al lui moș cutare seu cutare dela Humuleștii sei.

Las altora grigea de a scôte mai în vedă tôte frumusețile literare ale talentatului narator, așa de curând răpit de o mörte neindurătoare.

***

Creangă a fost, pe lângă un bun învățator, bun părinte, bun literator, dar și un om de mare veselie între prietenii sei, — și de multe ori satul întreg resună de glumele seu poznele ce le stërniă el.

La intrunirile politice, unde se discută cu cea mai inflăcărată patimă chestia »celui ce va pune mâna pe putere«, — doue trei vorbe glumețe de ale lui Creangă puneă în rîsete întręga sală, și într'o incurcatură nepomenită pe infocatul orator. — El făcea parte mai întotdeauna din opoziție, chiar cam și atunci când junimiștii sei ajunse la putere.

Odată își puse și el candidatura la deputație . . . dar precum o făcu această în mijlocul unui discurs cu totul original și plin de vorbe »de duh« ce stîrniău pe toți ascultătorii la rîs, — alegătorii luă drept glumă și candidatura sa, — și mi se pare că nici trei voturi nu s'au găsit la despoierea urnei, cu numele lui Creangă.

Mitropolitul Calinic într'o vreme hotărî ca arhimandriții, în ciaturile slujbei bisericeșci, să fie îngăduiți a purtă mitre, ca și vlădiciei, — lucru neobiciuit până atunci; — atât i-a trebuit lui Creangă, — și ce-a făcut, ce-a dres, a găsit o mitră veche și stricată de nu-ș unde, a chemat un calic cam smintit, cunoscut sub numele de Simion nebunul, și după ce i-a dat câteva parale de cheltuielă, i-a pus mitra aceea pe cap, și l'a trimis să se primble cu ifos prin tôte ulițele lașului, și mai ales pe dinaintea curții mitropolitului, cântând aste doue versuri, pe-o melodie particulară a lui :

Părinte mitropolit,
Simion s'o mitruit !

La congresul corpului didactic, ce în mai multe rânduri s'a ținut în Iași, Creangă eră totdeauna criticul cel mai conșciințios al tuturor oratorilor, — și chiar al tuturor isprăvilor congresului.

— Aferim ! le dicea el la sfêșitul ședințelor ; ați lucrat pân' la genunchiul brôștei ; mai poftim și la anul, că ve mai dăm un benchet la Binder ori la Traian . . . că la așa lucru, — la o închinare de pahare, — tot prindeți mai mult duh, — da la propășirea învățaturii . . . dați înainte ca racu, pân' să sparge 'n fund sacu . . . .“

Și, ce-i drept, mai tôte aceste congrese didactice au avut niște fructe foarte seci . . . nici că se pôte mai seci.

***

Creangă a avut privilegiul să-și vedă încă fiind în viață necrologurile sale ; se răspândise într'o vreme vestea că el a murit (din pricina unei bôle grele ce-l apucase), și gazetele bucureșcene n'au pierdut o clipă privilegiul de a-i plânge cu multă pătimire trecerea lui la viața cea de veci !

Când Creangă inse își reveni în fire, și un prieten îi dete gazetele cu mari cruci negre și jalnice

cuvinte pentru el, — el se puse pe-un rîs nesfêșit . . .

Apoi ășise cătră prieten :

— Decă atata eră să-mi fie tötă jelania, după mörte, — îmi pare bine că n'am murit încă, — și dea Dăeu să mor când s'or găsi ômeni cari să le pese . . . ceva mai puțin de unul ca mine . . .

***

În véra anului 1885, aflând că eram hotărît a merge pentru vr'o lună la băile dela Slănic, să-mi caut de sănătate, me pofti să întărđiu câteva zile plecarea, spre a porni odată împreună cu el, care mergea mai în fiecare an la acele băi. Ne-am înțeles de ă, și ne-am pornit odată.

În vagon eram numai noi doi bărbați, o cucônă cam în vîrstă și — se pare — trei fete ale ei. — O bucată de loc tăceam cu toții ca piticii ; dela o vreme inse, Creangă, care de felul seu eră cât se pôte de guralău, rupse tăcerea adresându-se la dómna cea în vîrstă :

— Încotro călătoriți, cuconiță ?

Cuconița se uită cu un aer măsurător din cap până 'n picior la Creangă, și întorcându-și capul la loc, nu respunse nici iotă.

O altă tăcere cam lungă urmă ; vremea eră foarte frumoasă, și ne plăcea să privim la privelișcele lungului Moldovei prin care treceam ; de-odată me trezesc din visarea mea poetică, cu un mare pachet hodoronc-tronc peste cap ; — me uit, picase o cutie cu pălării, ghemuri și alte mărunțușuri ce se imprăștiară, de pe polița de sus a vagonului ; dómna cea cu fetele sări din loc, îmi aruncă o privire gróznică, și se puse să-și strîngă mărunțușurile de pe jos — fără inse a murmură un singur cuvânt . . .

Dela o vreme, Creangă se apucă să-mi spuie un șir de anecdote frumoșe, cu țigani, cu jidani, cu turci, fel-de-fel, — și tôte me făceau să rîd, de mi se încăreică stomahul . . .

Nici un zimbet inse pe fața cucónei seu a fetelor ei : erau niște adevărate n'aude — n'avede — n'agrelu pământului.

Lui Creangă asta-i făcea reu ; la Bacău me invită să ne schimbăm vagonul, — și după ce intrăm într'un altul, unde eram numai noi doi, — începurăm să ne întrebăm unul pe altul :

Că cine vor fi mamiele celea cu cari călătorisem până acum ?

— Or fi mute, bré Bogdănaș !

— Dór și surde ?

— Mai șcii pécatul !

— Or fi staîne . . .

— Or fi englezóice . . .

— Ori mari aristocrate !

— Ba mai de grabă niște ochincăriți înțolite, ce nu se mai înjosesc să vorbescă cu de-al de noi? . .

În astfel de necurmte întrebări, fără de răspunsuri sigure ne petrecurăm mai tötă vremea până la Têrgul-Ocnei.

Aici ajungînd, înainte de a luă trăsuri spre a merge o bucată de loc pe care încă nu e drum de fer, ne puserăm să mîncăm câte ceva în birtul gării . . .

Veni chelnerul și ne aduse o listă ; eu cerui un bulion și o friptură ; Creangă stătú vr'o dece minute ca să alégă între cele șase feluri de bucate ce erau pe listă. La urmă, când vedú că chelnerul pierde răbdarea, îi dădu lista în mână, îndêrêt, și-i ășise :

— Mie să-mi dai de tôte ; numai cată să fie porțiile cum se cade, nu numai unse farfuriale.

Asta me făcú să holbez o păreche de ochi lungi.

Mie-mi aduse ce poruncii ; lui Creangă îi aduse de asemenea ce porunci el și anume : Un bulion, apoi un borș de pui, un eingemacht, costițe cu mazere,

friptură la tîgae, și friptură în frigăroi, udate de o garafă, — ceva mai puțin de o jumătate oca de vin alb vechișor.

Me uitam cu jînd cum înghite cu o plăcere, un gust nespus, — una după alta, borșul după bulion, friptura românească după cea nemțescă — și-l învidiai că nu sînt în stare să... fac și eu ca dînsul, — barem friptura ce-o cerusem n'am putut s'o mînănc tîtă...

Dela mîsă se sculă pare că mai ușurel decît cum eră cînd se pusese...

Ne suirăm în trăsura; — pe drum Creangă opri pe vezeteu la o crîșmă, și ceru o lécă de apă; o copilă de ungurean îi veni cu o cofiță de cele de moși, plină cu apă rece dela o fântână din apropiere; el o puse la gură, — și cînd o lăsă jos, cofița eră aprîpe uscată. — Dădă un gologan fetei, și pornirăm eră.

Fața-mi mărturisîă mirarea; da nu-mi veniă să i-o spui. Creangă me gîci, — și-mi dîse:

— Hehei băete dragă! așă mînăncă și așă bé românașul adevărat, cel născut și crescut la cîrnele plugului, — nu ca firlișușii de pe la tîrguri, crescuți în bumbac, — cari numai par' că tot bumbac mînăncă și bumbac se trezesc într'o țî în loc de carne...

În Slănic ședeam amîndoi în aceeaș odae; to-vărășia lui peste țî îmi eră de o veselie ne mai pomenită; peste nôpte inse eră un chin; — căci bóla sa mai totdeuna nôptea-l apucă, — cînd țî-i somnul mai dulce, — și trebuia să sar din pat spre a-i da ajutoarele trebuitoare.

***

Intr'o țî, un număr de vr'o opt séu țece ênși, prieteni, ce ne aflam la acele băi, hotărîrăm să facem o mică primblare pînă la granița transilvănîă, care nu eră departe. — Luarăm cu noi, mai fiecare câte ceva de-ale mîncărei, căci șcieam că acolo n'o să găsim nimic, — nefiînd decît vr'o doue trei case ungureșci, — și pichetul de dorobanți, ce păziau marginea țerei.

După ne ne ostenirăm în deajuns, umplîndu-ne folele cu dulcele și nesațiosul aer al munților, — ne oprirăm la pichet, — și rugarăm pe vr'o doi dorobanți ce-i găsirăm în lăuntru să ne facă o măliguță, — că udătură¹ avem noi.

Un dorobanț într'o clipă scormoli un focușor delângă un mal de pămînt, puse o păreche de chiroții, aședă un cean ca de o cofă de apă, — și cît ne căutarăm noi bine unde să ne aședăm, — măliguța eră gata, ochiîsă, ca o lună plină, aburîsă, resturnată pe o mesîșîră cu trei picîore scurte...

De scaune ne dădură niște buturugi tăete de curînd.

Scîserăm 2—3 coșulețe de brîndă în cogiă de brad, le desfăcurăm, alătura cu cîtiva păstrăvi afumați și niște uscături de porc, — și incepurăm fiecare a ciupi din măliguță și brîndă câte o bucăți-cuță — fîrte delicată.

În țece minute toți eram sătui... ba unii începeau a se țîne cu mîna de stomah, — vâicărîndu-se că »le-a picat ca un cleiu, ori ca o pîtră.«

— Clei și pîtră? — întrebă Creangă; apoi halal de voi prietenilor! — Să ve arăt eu cum se mînăncă măliguța ca să nu pice clei și pîtră la stomah...

Și aruncă buștînel de sub dînsul, — își asvêrli într'o parte haina de doc ce-o avea în spate, — se puse greceșce pe erbă, trase mîsă ceva mai lîngă dînsul, — și în alte 10 mult 20 de minute tîtă măliguța, brîndă, păstrăvii, uscăturile, mai întregi cum remăsesse dela cei vr'o 8 ênși, — trecu în stomahul

¹ Udătură, se țîce la bucatele de mîncat cu mămăligă, ér nu la béutură.

lui Creangă, în mijlocul unei tăceri adânci, ș-a unei privești incremenite cucernice, a tuturor comsenilor celor... cu stomahul așă de delicat...

Pe nemînit, — dar doue oca și jumătate de mămăligă, un coșuleț și jumătate de brîndă, — și nu mai șciu cîte uscături și păstrăvi o fi intrat în stomahul lui Creangă.

Îndată ce sfêrsi mîncarea, se sculă, — porni cu noi, — și tot el ne întrecea în mers...

Ajuns acasă, începă a-ș stropi mîncarea cu: o gărăfîră de vin; apoi un cofăel de apă curată, și la urmă:

Un alt cofăel de apă de puciîsă, dela isvorul nrul 3.

Atunci, — cu tîtă sfiela ce aveam de el, — âncă de pe vremea cînd îi eram școlar, — i-am dîs:

— Dle Creangă, — ai talent mare, caracter frumos și mare, vei avé curînd ș-un nume mare, — dar, fața cu aceste tîte ai ș-un stomah... peste mîsură de mare!...

— Burtă de fost diacon, dragul meu! — Ei, ce vrei, — n'am putut să-mi părăresc obiceiul odată cu lăpêdarea potcapului!

Nu șciu decă mulți diaconi vor mai fi avînd o burtă ca a lui Creangă, — dar sînt sigur, că decă ar fi să se mîsore țrangul și dreptul preoțesc după puterea și de infulicare a stomahului — cum glăsu-eșce o veche poveste — Creangă merită să fie cel puțin mitropolit!

***

El muri fără de veste în ajunul anului nou 1890. Înmormîntarea i s'a făcut fără paradă, — cu simplitatea curată în care a trăit.

Vr'o doi trei prieteni au depus câte-o cunună de flori pe secriul seu.

Cîtiva tineri entusiasmați de scrierile lui s'au format în comitet pentru a-i adună tot ce a produs și a i le publică în volume.

Fiul seu, căpitanul Constantin Creangă, a dat tîtă averea remasă pe urma reposatului seu tată ace-luia comitet spre a întimpină cheltuelile tiparului.

Peste puțină vreme chiar acele volume vor eși de sub tipar.

Cel mai mare păcat ce-ar avé un român iubitor de literatura țerei sale, ar fi acela de a nu fi ce-tit dragălașele, fermecătorele, neperitîtoarele povestiri ale talentatului și neprihănitului cu minciunîsă lustruire condei a lui Ión Creangă.

N. A. Bogdan.

Teatru și musică.

Despre Millo. Dl Gion scrie în »Românul»: Sămbăta trecută am fost la Dacia, unde Millo da a doua represintațiune a sa de circumstanță și de actualitate, Influența. Ori cum ar fi piesa, te duci să veți pe Millo, pe bîtrînul artist în sufletul căruia iubirea artei este și remăne în veci tineră. Se pare că pentru niște artiști cum este Millo, cum au fost Geoffroy și Lhéritier, a jucă séra va să țîică a fi bine, și sânetos, și fericit, o sêptămîă de-alungul. E fenomenală, estraordinară schimbarea ce se operă în ființa lui Millo pe scenă, chiar și acum cînd, după cum se țîice, merge pe al 81-lea an. Pe drum îl veți bîtrîn obosit, trăînd prin privire; pe scenă, la Dacia, jucă chindia, și sâriă, și rîdea, și petrecea împreună cu spectatorii sei. Că o fi, că n'o fi ostenit pe urmă, nu șciu; șciu inse că pe scenă este cel mai sprinten, e pretutîndeni, invieță acțiunea și o deseversêșce singur. Ca toți artiștii cei mari, și acum chiar, Millo atrage atît de mult atențiunea și-și acoperă interesul,

incât nu veți pe nimeni altul pe scenă. Ba chiar acțiunea n'o mai urmezi. Nu știu ce se face pe scenă, căci voești să știi ce face Millo. Astfel eră 'n epoca eroică a teatrului pretutindeni, astfel e și acum când o piesă e făcută pentru un singur actor.

Trei coruri vocale din popor au dat de curând concerte. *Corul din Banat-Comloș* a cântat indemnând de protopresbiterul Paul Miulescu și sub conducerea lui I. Stoicănescu, în comuna Nereu, într'un concert bine reușit. — *Corul din Coșteiu*, de lângă Vêrșeț, a dat la 1 martie un concert, urmat de dans; după concert s'a jucat piesa »Scara mâtei« de V. Alecsandri. — *Corul din Piamul-românesc* în Ardeal, înființat de curând, a dat sub conducerea învățătorilor Dionisiu Lancrăjan și Vasile Dura, un concert foarte frumos.

Ce e nou ?

Academia Română din București ș-a deschis sesiunea generală marția trecută. Cu asta ocaziune s'a presintat raportul secretarului general despre activitatea Academiei în anul 1889—90; asemenea și programa lucrărilor pentru sesiunea de acuma. Această programă indică alegerea comisiunilor obicinuite, rapoartele comisiunilor însărcinate cu cercetarea publicațiilor intrate la concursuri; alegerea de doi membri în secțiunea literară, alegerea secretarului secțiunii literare pe 7 ani, alegerea de membri onorari și corespondenți și scrierea lui *u* mut final, care 'n tot anul se pune la ordinea zilei, fără a se lua vr'o deciziune.

Societatea geografică română din București a deschis adunarea sa generală în sâmbăta trecută, sub preșidiul regelui, fiind față și moștenitorul tronului. Secretarul Lahovary ceti raportul comitetului, apoi dl Gr. Tocilescu vorbi »Despre istoria Bucureștilor«, în sfârșit luă cuvântul dl Ionescu-Gion și vorbi »Despre drumurile lui Carol XII regele Svediei în țera românească.« În ședințele următoare ținură conferințe dnii Gr. Tocilescu, D. Butculescu, St. Hepites, căpitan Gurii și I. N. Nacian.

Ateneul Român din București ș-a deschis conferințele. Dl C. Esarcu a ținut un discurs de deschidere, apoi T. Ionescu a vorbit despre datoria de a trăi. Pentru ședințele următoare s'au înscris dnii: Gr. G. Tocilescu, Angel Dimitrescu, Eugen Ionescu, Stefan Vellescu, G. Panu, N. Ionescu, Ionescu-Gion, C. Arion, C. Dissescu, G. Pallade și V. A. Urechia. Se ște, că și alții au să mai țină conferințe.

Poesia lui Eminescu din fruntea acestui numer o reproducem din colecțiunea »Prosă și Versuri« pe care o anunțarăm în nr. trecut și care se află de vândare la Iași în librăria fraților Șaraga.

Criza ministerială din Budapesta s'a terminat. Ministrul president Tisza, nefiind de-o părere cu ceilalți miniștri în privința legii de cetățenie, ș-a dat dimisiunea dimpreună cu întregul minister. Maj. Sa a însărcinat cu formarea noului cabinet pe contele Iuliu Szápáry, pân' acuma ministru de agricultură. Noul minister s'a compus din miniștri vechi, rămânând afară numai ministrul de interne contele Geza Teleky, al cărui portfoiu l'a primit noul ministru-president; ér ministru de agricultură s'a numit contele Andrei Bethlen, fostul comite suprem al comitatelor Brașov și Sibiu, carele — după cum se știe — are de soție pe fiica mai mare a reposatului George Mocioni.

Necloróge. *Timoteiu Miclea*, avocat, notar cerual în Cacova, lângă Oravița, deputat sinodal al epar-

chiei Caransebeș, fost membru al congresului bisericesc-național din Sibiu, a încetat din viață la 10 l. e., după o bolă scurtă, în etate de 57 ani, gelit de soția Emilia n. Popovici, de fiica sa Hortensia, de fiul Sever, de părinți, surori, nepoți, cumnați și alți consăngeni. — *Ana Lazaru n. Memetea*, soția dlui Ioan Lazaru cetățean în Beinș a reposat la 4 martie în etate de 61 ani. O jelesc, afară de soțul seu, fiii George advocat în Vinga cu soția Hermina n. Pap, Gavrila preot în Socodor, fiica Rosalia măritată Sim. Sabo preot în Forău, cu familiile lor, fiii Ioan, Teodor cu soția n. Maria Pop, Maria mărit. Popa cu familia sa. — *Victor Emanuil I. Mișici*, student în anul prim la academia de drept în Oradea-mare, fiul dlui Emanuil Mișici jude reg. în pensiune, a murit la Peșca, în 8 martie, în etate de 21 ani, jelit afară de nemângăiații părinți, de surorile Petronela și Georgina cu soții și familiile lor. — *Virgil Mladin*, asemenea student la academia de drept din Oradea-mare, a murit la Chișineu. — *Alexandru Bac*, funcționar militar c. r., a murit la Sibiu, în 9 martie, în etate de 78 ani. — *Isabela de Flondor*, soția marelui proprietar și deputat în dieta Bucovinei dl George cav. de Flondor, a încetat din viață la Cernăuți în 26 februarie. — *Ion Mureșan*, paroc gr. c. în Șireag, a murit acolo la 7 martie, în etate de 68 ani, lăsând în doliu familie numerosă.

Picături de Maria-Zell pentru stomac,

forte folositoare în tóte bólele de stomac.

Schutzmarke.

Vindecă: lipsa de apetit, slăbiciunea stomacului, respirațiunea miroșitoare, paliditatea, rigăelile, colica, catarul de stomac, acréla 'n gât, gâlbănarea, gréța, vêrsarea, durerile de cap (dăcă provin din stomac), sgârciurile de stomac, incuetura, ingreunarea stomacului, hemo-roidale etc. Prețul unei sticle, cu Marca de invențiune, instrucțiune pentru întrebuințare **40 cr.**; duplă **70 cr.** Expedițiunea centrală prin farmacistul Carl Brady, în Kremšier (Moravia.)

Avertisment! Veritabilele picături de Maria-Zell pentru stomac se falsifică și se imităză mult. *Semnul veritabilității* este, că fiecare sticlă trebuie să fie împachetată în hârtie roșie, *provăduță cu marca de sus și să aibă regulile de întrebuințare*, mai observându-se, că este tipărită în *imprimeria lui H. Gusek în Kremšier.*

Hapuri purgative de Maria-Zell.

Aceste hapuri (pilule) care de mulți ani se întrebuințază cu cel mai bun succes contra lipsei de scaun și la incueri, se falsifică mult. Cumpărătorul să fie atent la marca de mai sus, cum și la subscrierea farmacistului C. Brady, Kremšier Prețul unei cutii 20 cr., 6 cutii 1 fl. Dăcă banii se trimit înainte, se espe-dză franco: 1 sul cu 6 cutii 1 fl 20 cr., 2 suluri 2 fl. 20 cr.

Picăturile de Maria-Zell pentru stomac și hapurile purgative de Maria-Zell nu sânt niște lécuri secrete. Descrierea se află în regulile de întrebuințare care se alătură la fiecare sticlă și cutie.

Picăturile de Maria-Zell pentru stomac și hapurile purgative de Maria-Zell se află de vândare: în *Oradea-mare* la farmacistii: E. Ember, Lud. Molnár, George Nyiry, Carol Bleyer, Ales. Feringh și la misericordiani; în *Beretyó-Ujfalu* la farm. Geza Tamásy, în *Kis-Marja* la farm. Fr. Gallasy; în *Komádi* la farm. G. Scholtz; în *Salonta* la farm. L. Kovács și Fr. Podráczky; în *B. Diosig* la I. Vaday.

22—43

Căldarul săptămânei.

Dia sept.	Căldarul vechiu	Calind. nou	Sorele
Duminică	3 din post Ev. dela Marcu c. 8, gl 7, a inv. 7.		res ap.
Duminică	4 Cuv. Gerasim	16 Henrieta	6 24 5 57
Luni	5 Mart. Cono	17 Gertrud	6 22 5 58
Mart	6 SS. 40 muc. d. Sebast.	18 Alesardru	6 20 5 0
Mercuri	7 Par. Vasile și Efre	19 Iosif	6 19 6 1
Joi	8 Par. Teofilact	20 Herbert	6 18 6 2
Vineri	9 † SS. 40 muc. d. Sebas	21 Benedict	6 16 6 4
Sâmbătă	10 Mart. Conderat	22 Octavian	6 15 6 5